

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 21/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter och lag om upphävande av 2 § 3 mom. i livsmedelslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 oktober 2013 regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter och lag om upphävande av 2 § 3 mom. i livsmedelslagen (RP 145/2013 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Aku-Petteri Korhonen och konsultativ tjänsteman Pekka Sandholm, jord- och skogsbruksministeriet
- specialforskare Juha Lipponen, Konkurrens- och konsumentverket

- jurist Natalia Lumme, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- avdelningsdirektör Maria Teirikko, Livsmedelssäkerhetsverket
- sakkunnig Tarja Hartikainen, Finlands Kommunförbund
- jurist Janne Koivisto, Dagligvaruhandeln rf.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- justitieministeriet
- Landsbygdsverket
- Tullen
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppioiden liitto ry

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter ändras. Genom ändringen fogas till lagen sådana bestämmelser om godkännande av producentorganisationer och om handelsnormer som är nödvändiga för att verkställa Europeiska unionens lagstiftning om en marknadsordning för jordbruksprodukter. Till denna del är det meningen att de gällande, föråldrade bestämmelser-

na ska fås att motsvara de nuvarande kraven särskilt när det gäller författningsnivån. Till innehållet är bestämmelserna i huvudsak oförändrade.

I lagen görs också ändringar som följer av den nya finansieringsperioden för Europeiska unionens gemensamma jordbrukspolitik och närmast gäller uppdatering av hänvisningar till Europeiska unionens lagstiftning. Vidare görs det änd-

ringar som följer av Tullens nya namn. Samtidigt upphävs 2 § 3 mom. i livsmedelslagen, där det för närvarande föreskrivs om administrativa tvångsmedel som hänför sig till handelsnormer.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att anpassa den nationella lagstiftningen om godkännande av producentorganisationer och handelsnormer till den grundlagfästa hierarkiska nivån och att samtidigt införa nödvändiga kompletteringar. Dessutom ska ändringarna i EU:s lagstiftning om marknadsordningar i samband med den nya finansieringsperioden beaktas i vår lagstiftning. Likaså att en myndighet har bytt namn.

Lagen föreslås få ett nytt 3 a kap. om godkännande av producentorganisationer. Villkoren för godkännande ingår huvudsakligen i direkt tillämplig EU-lagstiftning. I den föreslagna lagen utfärdas bestämmelser som kompletterar unionslagstiftningen i den utsträckning genomförandet av EU-bestämmelserna kräver. Den nationella lagstiftningen måste exempelvis föreskriva om minimikrav för saluföring. En av de viktigaste ändringarna är att bestämmelserna lyfts upp på grundlagfästa hierarkiska nivån. De bestämmelser om godkännande av producentorganisationer för sektorn för frukt och grönsaker och mjölksektorn som nu ingår i förordningar av jord- och skogsbruksministeriet ersätts med lagbestämmelser och förordningar som utfärdas med stöd av dem. Det är viktigt att också andra sektorer än frukt och grönsaker erbjuder nya vägar att ta marknaden i besittning och förbättra odlarnas förhandlingsmöjligheter, exempelvis via producent- och branschorganisationer, menar utskottet.

Också av ekonomiska skäl måste de administrativa övervakningsprocesserna förenklas och bli smidigare. Onödig byråkrati måste bort.

Utskottet noterar att man inte längre kommer att ta ställning till avtal, beslut och förfaranden kring verksamheten när producentorganisationer godkänns. EU:s konkurrenslagstiftning och

vår konkurrenslag har bestämmelser om godtagbara avtal, beslut och förfaranden kring verksamheten och myndigheter som är behöriga att bedöma om de är godtagbara. I likhet med den gällande lagen innehåller den föreslagna lagen inget undantag från konkurrenslagen. Lagen får dessutom bestämmelser om behöriga myndigheter, tillsyn över producentorganisationerna och påföljder beträffande deras verksamhet. Precis som nu ska Landsbygdsverket stå för tillsynen. Det är samma verk som beviljar godkännande. Vid brott mot konkurrenslagstiftningen ska den gällande konkurrenslagstiftningen tillämpas.

Lagen föreslås få ett nytt 7 a kap. om handelsnormer och befogenhet att utfärda närmare bestämmelser om normerna och anknytande förfaranden. De viktigaste ändringarna beträffande handelsnormerna är att bestämmelserna om myndigheter med ansvar för inspektioner ses över. De kontrollerande myndigheterna kommer i stort sett att vara desamma som nu, men i vissa fall föreslås ändringar.

Tullen ska i fortsättningen kontrollera produkter inom humlesektorn också inom den inre marknaden. Detta är lämpligt eftersom kontrollerna då kan ingå i import- och exportkontrollerna som Tullen i dagsläget svarar för. Behovet av kontroller inom humlesektorn är i själva verket litet. Vidare tar Tullen över importkontrollen av bananer och russin plus kontrollen av saluföringen efter importen samt tillstånd för bananimportörer av Livsmedelssäkerhetsverket. Regeringen anser det lämpligare att alla kontroller görs av Tullen som ett led i importkontrollerna. Det är viktigt att se till att Tullen har adekvata resurser för arbetet.

Livsmedelssäkerhetsverket övertar kontrollerna av en del handelsnormer för olivolja och inspektionerna av produktionsmetoderna inom

äggsektorn av kommunerna. I övrigt kommer Livsmedelssäkerhetsverket och kommunerna att ha de uppgifter som ingår i den nationella lagstiftningen, understryker utskottet. Närings-, trafik- och miljöcentralerna föreslås få biträdande kontrolluppdrag. De stämmer överens med dagens läge med undantag för kraven på produktionsmetoderna inom äggsektorn. De gäller kontroller av produktionslokalerna och kan kombineras med andra kontroller som centralerna gör i samma lokaler.

När bestämmelserna om Livsmedelssäkerhetsverkets nuvarande uppgifter lyfts upp på lagnivå sker det inga förändringar i deras förpliktande karaktär och de uppfattas inte som nya av den anledningen, enligt information till utskottet. Ändrad författningsnivå påverkar i sig inte heller den nödvändiga resurstilldelningen. Utskottet understryker att kontrollverksamheten också i fortsättningen kommer att styras genom resultatkontrakt mellan ministeriet och Livsmedelssäkerhetsverket och under samtidigt hänsynstagande till resursbehovet.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården kommer att ha i stort sett samma uppgifter som tidigare. Kontrollerna av produkter inom vinsektorn ska gälla dels nuvarande produkter, dels en del produkter som kan ha lägre alkoholhalt än vad som alkohollagen (1143/1994) avser. Det handlar om kontroller som det inte är vettigt att dela upp mellan flera myndigheter.

En del av de sakkunniga pekade på behovet att ta ut avgifter för kontroller av handelsnormerna. Följaktligen föreslog de att lagen ska kompletteras. Det finns ingen särslagstiftning om avgiftsbelagda kontroller av handelsnormer och propositionen stämmer överens med lagslaget, påpekar utskottet. Syftet med propositionen är i första hand att lyfta upp bestämmelserna på den grundlagsfästa författningsnivån utan att innehållet nämnvärt ändras. Följaktligen har propositionen ingen särslagstiftning om avgifter för kontroller. I själva verket utgår beredningen från att bestämmelser om avgifter lämnas separat. Det är känt att regleringen av avgifterna inom

livsmedelsområdet och enligt den föreslagna lagen behöver samordnas, och lagberedning är under planering, enligt information till utskottet.

Kontrollen av handelsnormerna stämmer således till största delen överens med det rådande läget. Men en del uppgifter förs över bland annat från kommunerna till Livsmedelssäkerhetsverket och det finns allmän lagstiftning om kommunala avgifter. Enligt 13 § 2 mom. 4 punkten i kommunallagen (365/1995) är det fullmäktige som beslutar om de allmänna grunderna för avgifter som kommunen tar ut för tjänster och andra prestationer. Enligt grundlagsutskottet (t.ex. utlåtande GrUU 12/2005 rd) kan offentligrättsliga kommunala avgifter grunda sig på lagbestämmelser, men de kan också ta ut avgifter direkt med hänvisning till den kommunala självstyrelsen. Oberoende av propositionen har kommunerna redan på grundval av den allmänna lagstiftningen och sin självstyrelse mycket omfattande rätt att ta ut avgifter för sina tjänster, exempelvis för kontroll av handelsnormer. Detta enligt information till utskottet.

Propositionen hänvisar till EU-lagstiftning som ännu inte har godkänts och som är tänkt att träda i kraft den 1 januari 2014. I det första lagförslaget, lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter, är hänvisningarna delvis bristfälliga eller felaktiga. Tanken är att de kan ändras eller preciseras under behandlingens gång. I det följande inför utskottet tekniska ändringar till följd av EU-lagstiftningen i den omfattning det är möjligt.

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen men med följande ändringar.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter

Ingressen. Utskottet föreslår en ändring i ingressen med hänvisning till kommentaren under 79 §.

2 §. *Förhållande till annan lagstiftning.* Utskottet föreslår en teknisk ändring i 2 mom. till följd av ingressen.

3 §. *Definitioner.* Utskottet föreslår en teknisk ändring i paragrafen till följd av det som sägs ovan.

22 §. *Stödberättigande för kostnader inom stödet till producentorganisationer och stödets maximibelopp.* Utskottet föreslår en teknisk ändring i 3 mom. till följd av det som sägs ovan.

26 §. *Biodlingsprogram och bidrag som berättigar till stöd för biodling.* Utskottet föreslår en teknisk ändring i 2 mom. till följd av det som sägs ovan.

46 g §. *Registrering, användning och utlämnande av uppgifter som hänför sig till saluföring.* Vid utfrågningen av de sakkunniga kom det fram att 2 mom. behöver ändras vad beträffar det register som Tullen använder. Lagförslaget hänvisar felaktigt till 23 b § i tullagen. Därför föreslår utskottet att paragrafnumret ändras till 22 §.

79 §. *Återbetalning av avgifter som betalats till myndigheter (Ny).* Utskottet har upplysts om att det finns ett fel i den gällande 79 § i fråga om återbetalning av avgifter. Paragrafen ingår inte i propositionen.

I propositionsmotiven (RP 131/2012 rd) sägs följande: "Återbetalning av en avgift kan komma i fråga åtminstone när det är fråga om avgifter som tagits ut till alltför stort belopp hos sockerproducenter. Dessa avgifter är sådana produktionsavgifter som avses i artikel 51 i marknadsordningsförordningen och sådana överskottsavgifter som avses i artikel 64. De hör till det system för Europeiska gemenskapernas egna medel som avses i rådets beslut om systemet för Europeiska gemenskapernas egna medel (2007/436/EG, Euratom). Till de egna medel som ska redovisas i EU:s allmänna budget hör enligt artikel 2 i beslutet bl.a. inkomster som inflyter enligt gemensamma tulltaxan och andra tullar samt bidrag och avgifter som föreskrivs

inom ramen för den gemensamma organisationen av marknaden för socker. Med beaktande av att det också när det gäller avgifter inom sockersektorn är fråga om medel som hör till systemet för Europeiska gemenskapernas egna medel, skulle det med tanke på enhetligheten vara motiverat att i fråga om avgifter inom sockersektorn tillämpa de bestämmelser som iakttas vid betalningen av tullar. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 39 § i tullagen, där det föreskrivs om de förfaranden som iakttas vid återbetalning av tull som har erlagts till ett alltför stort belopp."

Tanken har alltså varit att de bestämmelser som tillämpas när tullar tas ut till för stort belopp också ska tillämpas när avgifter återbetalas. Det har emellertid visat sig att hänvisningen till räntebetalning i 79 § inte stämmer överens med detta. Den gällande 79 § lyder så här: "Landsbygdsverket ska återbetala sådana avgifter och påföljdsavgifter som tagits ut och sådana belopp som återkrävs på felaktiga grunder eller till ett för stort belopp. På det återbetalda beloppet betalas förseningsränta i enlighet med lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995)." Räntebestämmelsen hänför sig till 30 § i tullagen och inte till 39 § som det sägs motiven. Men 30 § i tullagen tillämpas i andra situationer och på en annan aktör, det vill säga på den som ska betala tull, om denne inte har betalat i tid. Däremot tillämpas 39 § i motsatt situation, det vill säga när en myndighet ska återbetala en tull som tagits ut till för stort belopp. Samma förfarande är tänkt att bli tillämpat på sockeravgifter som tagits ut till för stort belopp, som det framgår av motiven till 79 §. Hänvisningen till 30 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta är således ett fel. Utskottet föreslår att paragrafen tas in i lagförslaget med den nödvändiga ändringen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2 utan ändringar och

*godkänner lagförslag 1 med ändringar
(Utskottets ändringsförslag)*

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om en marknadsordning för jordbruksprodukter (999/2012) 1 och 3 §, 4 § 3 mom., 13 §, 14 § 3 mom., 22 § 3 mom., 26 § 2 mom., 38 § 1 mom., 49 § 1 mom., 50 §, 51 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom., 52 § 1 mom., 53 § 1 och 3 mom., 54 och 56—58 §, 60 § 1 mom., 63 §, 64 § 3 mom., 79 § (ny), 87 § 1 mom. 2 och 3 punkten och 3 mom. samt 90 § 1 och 3 mom. och

fogas till 2 § ett nytt 2 mom. och till lagen ett nytt 3 a kap., en ny 32 a §, ett nytt 7 a kap., nya 58 a—58 g, 85 a och 86 a—86 d § och till 87 § 1 mom. en ny 4 punkt och till 88 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 §
(Som i RP)

3 §

Definitioner

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om hurdana avtal, beslut och förfaranden vid med stöd av denna lag godkända producentorganisationer som är godtagbara och om bedömningen av godtagbarheten samt om behörig myndighet i dessa frågor finns i artiklarna 206 och 209 i Europaparlamentets och rådets förordning EU nr (/) om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 992/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, nedan marknadsordningsförordningen, och i konkurrenslagen (948/2011).

I denna lag avses med

1) *den horisontella förordningen* Europaparlamentets och rådets förordning EU nr (/) om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008,

(2 och 3 punkten som i RP)

4) *EU:s lagstiftning om import av hampaprodukter* bestämmelserna i artikel 189 i marknadsordningsförordningen, bestämmelserna i artikel 64 i den horisontella förordningen och bestämmelserna i kommissionens förordning (EG) nr 507/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1673/2000 om den gemensamma organisationen av marknaderna för lin och hampa som odlas för fiberproduktion,

(5—12 punkten som i RP)

13) *stöd för biodling* i artikel 55 i marknadsordningsförordningen avsett ekonomiskt stöd för biodlingsprogram som beviljas av EU-medel, (14—18 punkten som i RP)

19) *EU:s lagstiftning om klassificering av slaktkroppar* bestämmelserna i artikel 10 i marknadsordningsförordningen och bestämmelserna i klassificeringsförordningen,

(20 och 21 punkten som i RP)

22) *EU:s lagstiftning om handelsnormer* de bestämmelser som gäller handelsnormer för jordbruksprodukter och beteckningar, märkning, oenologiska metoder, vindruvssorter, lämnande av information, användning av följedokument och dokumentering av uppgifter i fråga om produkter inom vinsektorn samt krav och lämnande av information i anslutning till etylalkohol i artiklarna 73—123, 147, 223 och 230.1 c i marknadsordningsförordningen, i artiklarna 59, 89 och 90 i den horisontella förordningen och i EU:s lagstiftning om genomförandet av dem samt i de bestämmelser i EU:s lagstiftning som antagits med stöd av den gamla marknadsordningsförordningen,

(23 punkten som i RP)

24) *produkter inom olivsektorn* olivolja och bordsoliver enligt artiklarna 1, 75 och 78 i marknadsordningsförordningen,

25) *frukt och grönsaker* frukt och grönsaker, bananer samt bearbetad frukt och bearbetade grönsaker enligt artiklarna 1, 75 och 76 i marknadsordningsförordningen,

26) *produkter inom humlesektorn* humle enligt artiklarna 1, 75 och 77 i marknadsordningsförordningen och bilaga II till den,

27) *produkter inom vinsektorn* i artiklarna 78 och 81 i och bilaga II till marknadsordningsförordningen avsedda produkter inom vinsektorn,

(28 punkten som i RP)

29) *kalvkött* i bilaga VII till marknadsordningsförordningen avsett kött av nötkreatur som är högst tolv månader,

30) *mjölkprodukter* mjölk och mjölkprodukter enligt artikel 78 i marknadsordningsförordningen,

31) *bredbara fetter* i artiklarna 1, 75 och 78 i marknadsordningsförordningen avsedda bredbara fetter,

32) *produkter inom äggsektorn* ägg enligt artiklarna 1, 75 och 78 i marknadsordningsförordningen, med undantag för kläckägg enligt bilaga II,

33) *produkter inom fjäderfäköttssektorn* i artiklarna 1, 75 och 78 i marknadsordningsförordningen avsett fjäderfäkött samt i dess bilaga II avsedda produkter inom fjäderfäköttssektorn och kläckägg,

34) *EU:s interventionslagstiftning* bestämmelserna i del II avdelning I kapitel I avsnitt 1, 2 och 4 i marknadsordningsförordningen, bestämmelserna i artiklarna 7, 8, 58—60, 62 och 64 i den horisontella förordningen och bestämmelserna i EU:s lagstiftning om genomförandet av dem samt de bestämmelser i EU:s lagstiftning om offentlig lagring av jordbruksprodukter som antagits med stöd av den gamla marknadsordningsförordningen.

4 §

(Som i RP)

3 a kap.

Producentorganisationer

12 a, 12 b, 12 c, 12 d, 12 e, 12 f, 13 och 14 §
(Som i RP)

22 §

Stödberättigande för kostnader inom stödet till producentorganisationer och stödets maximibelopp

— — — — —
Bestämmelser om förutsättningarna för att höja maximibeloppet av stöd till producentorganisationer finns i artikel 34 i marknadsordningsförordningen. Närmare bestämmelser om uppnåendet av en marknadsandel om mindre än 20 procent som enligt artikel 34 i den förordningen

är en förutsättning för att höja stödets maximibelopp utfärdas genom förordning av statsrådet.

26 §

Biodlingsprogram och åtgärder som berättigar till stöd för biodling

Bestämmelser om de åtgärder för vilka stöd för biodling kan fås finns i artikel 55 i marknadsordningsförordningen. Närmare bestämmelser om de stödberättigande åtgärderna och om kraven på dem utfärdas genom förordning av statsrådet inom de gränser som anges i EU:s lagstiftning.

Skolmjölkstöd

32 a och 38 §
(Som i RP)

7 a kap.

Handelsnormer

46 a 46 b, 46 c, 46 d, 46 e och 46 f, §
(Som i RP)

46 g §

Registrering, användning och utlämnande av uppgifter som hänförs till saluföring

(1 mom. som i RP)

Bestämmelser om registrering, användning och utlämnande av uppgifter finns i lagen om

landsbygdsnäringsförvaltningens informations-system. I fråga om uppgifter som har lämnats till Tullen finns bestämmelserna om registrering, behandling och utlämnande dock i 22 § i tullagen. På registrering, användning och utlämnande av uppgifter som har lämnats till Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska 44 § 2 och 3 mom. och 45 § i alkohollagen (1143/1994) tillämpas trots det som föreskrivs i 44 § 2 mom. om förande av ett register för handläggning och övervakning av tillståndsärenden som avses i alkohollagen samt för alkoholstatistiken.

(3 och 4 mom. som i RP)

49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 58 a, 58 b, 58 c, 58 d, 58 e, 58 f, 58 g, 60, 63 och 64 §
(Som i RP)

79 § (Ny)

Återbetalning av avgifter som betalats till myndigheter

Landsbygdsverket ska återbetala sådana avgifter och påföljdsavgifter som tagits ut och sådana belopp som återkrävs på felaktiga grunder eller till ett för stort belopp. På det återbetalda beloppet betalas förseningsränta i enlighet med 39 § i tullagen.

85 a, 86 a, 86 b, 86 c, 86 d, 87, 88 och 90 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

JsUB 21/2013 rd — RP 145/2013 rd

Helsingfors den 10 december 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Thomas Blomqvist /sv
Satu Haapanen /gröna
Lasse Hautala /cent
Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent

Pirkko Mattila /saf
Jari Myllykoski /vänst
Janne Sankelo /saml
Arto Satonen /saml (delvis)
Tytti Tuppurainen /sd
ers. Eero Suutari /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.